

Naar een Groene New Deal voor Nederland

Onlangs hield in Washington DC, temidden van 65 collega's uit Huis van Afgevaardigden en Senaat, Alexandra Ocasio-Cortez haar plannen voor een 'Green New Deal' ten doop. Al eerder kwamen er soortgelijke voorstellen uit o.m. het Verenigd Koninkrijk (New Economics Foundation), Duitsland (Heinrich Böll Stiftung) en de VN (UN Environment Programme).

Op weg gaan naar een groene 'New Deal' is ook voor Nederland nodig, want:

- we moeten ons te weer stellen tegen een nieuwe, wereldwijde krach die ons bedreigt nu de geest van samenwerking na de vorige crisis is verdampt, handelsoorlogen aan de orde van de dag zijn en de bestrijding van neoliberale politiek weinig voortgang maakt;
- de energietransitie biedt kansen voor beleid dat ook hun die de afgelopen decennia sociaal-economisch zijn achtergebleven, ten goede komt;
- er is behoefte aan vergroting van de productie van publieke goederen: financiële diensten, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, openbaar vervoer, volkshuisvesting en zorg.

Een groene 'New Deal' kan alleen slagen als we doorgesloten individualisme en liberalisering terugdringen en de rol van collectiviteiten en de overheid herwaarderen.

Als financieringsbronnen kunnen, behalve de al voorgestelde CO₂-heffing, dienen:

- invoering van een 'Tobin-tax' op flitskapitaal dat vanwege belastingontduiking en/of -ontwijking door ons land stroomt (jaarlijks wordt meer dan €3.600 miljard korte tijd hier 'geparkeerd', belastingvrij).
- beëindiging van de 'rulingpraktijk' van de Belastingdienst, die niet alleen een aanmerkelijke derving van vennootschapsbelasting veroorzaakt, maar ook de kern van 'Nederland belastingparadijs' vormt.

De opgave is een plan te smeden dat in het teken staat van bestaanszekerheid en goed werk met een behoorlijk loon voor alle lagen van de bevolking, en dat leidt tot maatschappelijke bin-

ding, solidariteit en persoonlijke ontplooiing. De financiering ervan is te doen. Dat blijkt uit de bijgevoegde berekening van kosten en opbrengsten. Tot en met 2030 zou een dergelijk plan netto €90 mld kosten, ofwel ruim €8 mld per jaar. Dat wil zeggen, het kost jaarlijks iets meer dan 1% van ons bruto binnenlands product.

Elementen van zo'n plan kunnen zijn:

- een langjarig programma gericht op het behalen van energielabel A door bestaande woningen (7,7 mln eenheden, waarvan 2,2 mln sociale huurwoningen) en utiliteitsbouw (1 mln eenheden);
- versnelling van (sociale) nieuwbouw; huurders en koper-bewoners gaan boven koper-beleggers;
- scheiding tussen nutsbanken en zakenbanken om het dagelijkse geldverkeer uit de greep van speculerende bankiers te halen;
- invoering van een CO₂-heffing en rekeningrijden ('de vervuiler betaalt');
- vergroening van het OV-materieel (5.000 bussen elektrisch, elektrificatie van dieseltreinen, taxi's en doelgroepenvervoerders) en verdichting van de netwerken, zeker in de regio's waar bevolkingskrimp optreedt;
- verwijdering van de marktwerking uit de zorg en opwaardering van de verzorgende beroepen;
- heropening van bejaardenhuizen, waar en voor zover daaraan behoefte bestaat;
- verlaging van de klassengrootte en opwaardering van de functies in het basis- en voortgezet onderwijs;
- opwaardering van ambachtelijke en technische beroepen;
- herinvoering van overheidsfinanciering van sociale werkplaatsen.

Dit alles vergt nogal wat omdenken. In elk geval sneuvelt de mythe dat de strijd tegen de klimaatverandering veel te kostbaar is en bovendien niet te winnen en een bedreiging van onze vrijheid. Rest nog de vraag: wat gebeurt er met de positie van Nederland in Europa en de wereld als we zo'n plan *niet* bedenken en uitvoeren?